

Az ítéltábla dr. Konnáth Attila ügyvéd által képviselt **felperesnek** dr. Szabó Csaba ügyvéd által képviselt **alperes** ellen **kártérítés megállapítása** iránt indított perében, a Tatabányai Törvényszék 2013. február 5. napján kelt 28.P.20.611/2012/9. számú ítéletével szemben a felperes által 10. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 2.000.005.-(Kettőmillió-öt) forintot és ezen összegnek 2000. február 15-től 2001. február 15. napjáig esedékes évi 20 %-os kamatát, 2001. február 16. napjától a kifizetés napjáig évi 25 %-os késedelmi kamatát.

A felperes által az államnak fizetendő le nem rótt eljárási illeték összegét 810.000.-(Nyolcszáztízezer) forintra, az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 960.000.-(Kilencszázhatvanezer) forintra leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak az illetékügyben eljáró hatóság felhívására 2.250.000.-(Kettőmillió-kettőszázötvenezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak az illetékügyben eljáró hatóság felhívására 340.000.-(Háromszáznegyvenezer) forint kereseti és fellebbezési eljárási illetéket.

Köteles a felperes 15 napon belül megfizetni az alperesnek 400.000.-(Négyszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s :

Az irányadó tényállás szerint a felek 2000. február 15-i keltezésű kölcsönszerződése rögzíti, hogy a felperes 20 millió forint kölcsönt folyósított az alperesnek az "A" Bt. készfizető

kezessége mellett. A kölcsön lejáratának idejét 2001. február 15. napján állapították meg azzal, hogy a kamat évi összege 20 %, míg a késedelmes fizetés esetére kikötöttek 25 %-os mértékű kamatot. A teljesítési határidő eredménytelenül telt el.

A büntető bíróság az alperest - részben a fenti szerződés megkötésével kapcsolatosan tanúsított magatartása miatt - 12 rb, részben társtettesként elkövetett csalás bűntettében és 1 rb társtettesként folytatólagosan elkövetett sikkasztás bűntettében bűnösnek mondta ki, a felperesnek a polgári jogi igényét pedig egyéb törvényes útra utasította.

A felperes keresetében kártérítés jogcímén 20 millió forint és kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 28.P.21.130/2011/3. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 20 millió forintot és ennek 2000. február 1-jétől 2001. február 15-ig esedékes 20 %-os, míg 2001. február 16-tól a kifizetés napjáig járó évi 25 %-os kamatát, valamint 1 millió forint perköltséget, az államnak pedig 900.000.-Ft feljegyzett kereseti illetéket.

A Győri Ítéltábla Pf.III.20.444/2011/2. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Az alperes javára a fellebbezési eljárás költségét 200.000.-Ft-ban állapította meg. A megismételt eljárásra előírta, hogy az elsőfokú bíróságnak lehetőséget kell adnia arra, hogy az alperes előadhassa ellenkérelmét, tényállításait és megjelölhesse az azok alapjául szolgáló bizonyítékokat.

A megismételt eljárás eredményeképpen hozott ítéletével a Tatabányai Törvényszék a felperes keresetét elutasította, kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak 900.000.-Ft eljárási illetéket, az alperesnek pedig 15 napon belül 1.200.000.-Ft perköltséget.

Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában mindenekelőtt rámutatott arra, hogy az alperes hivatkozásával szemben nem álltak fenn a per megszüntetésének Pp.157. § a.) pontjában foglalt feltételei. A büntető bíróság az igényt egyéb polgári peres útra utasította. A polgári per keretei között a felperes igényt érvényesíthet.

Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a felperes kártérítés címén érvényesítette igényét az alperessel szemben, így elsődlegesen ezzel kapcsolatosan azt vizsgálta, hogy a kártérítési felelősség Ptk.339. § (1) bekezdésében foglalt együttes feltételei fennállnak-e. Indokolása szerint az a körülmény önmagában, hogy polgári jogi igényről van szó, nem jelenti automatikusan, hogy ez kár jogcímén érvényesítendő és érvényesíthető a polgári bíróság előtt. Ilyen esetekben is vizsgálja a bíróság a felperes által megjelölt jogcímet.

A kártérítési felelősségnek négy alapvető feltétele van: a jogellenesség, a felróhatóság, a kár és az okozati összefüggés. A felperes azonban az elsőfokú bíróság megítélése szerint nem bizonyította, hogy őt kár érte az alperes magatartásával kapcsolatosan. Önmagában az, hogy az alperes magatartását a büntető bíróság szankcionálta, nem jelenti azt, hogy a felperest kár érte. Mivel nincs bizonyítva a kár, így a jogellenesség, továbbá a kár és a jogellenes magatartás közötti okozati összefüggés vizsgálata is értelmét veszíti.

Az elsőfokú bíróság értékelte, hogy a bizonyítási eljárás során a felperes a saját nyilatkozatai kapcsán sem volt következetes. A különböző időpontokban átadott különböző összegek tekintetében is eltérő nyilatkozatokat tett, továbbá többféle variációban adta elő, hogy az átutalni állított összegek milyen formában kerültek az alpereshez, és egyáltalán az alpereshez kerültek-e. Nem volt tisztázott, hogy bankszámlára utalt volna a felperes, vagy készpénzben adta az összeget. Hangsúllyal vette figyelembe a bíróság **"B"** volt könyvelő tanúvallomását, aki szintén nem tudta megerősíteni a felperes állításait sem a kölcsönügylet tekintetében, sem pedig annak összecszerűsége vonatkozásában.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan pedig a hatályon kívül helyezését kérte.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási teherre vonatkozóan sem adott részletes kioktatást, nem közölte, hogy az okiratokkal igazolt tényeken túl mit kellene még bizonyítani.

Álláspontja szerint okirattal bizonyította, hogy az alperes tőle 20 millió forint kölcsönt kapott. Csatolta az alperes által írt okiratot, amelyben az alperes elismerte a fennálló tartozását, csupán haladékot kért a megfizetésre. Mellékelte azt a bankszámla kivonatot, amely a 10 millió forint átutalását igazolja. Hangsúlyozta, hogy a másik 10 millió forintot készpénzben adta át.

Az Esztergomi Városi Bíróság jogerős büntető ítélete (10/B.) megállapította, hogy az alperesnek akkor sem volt reális esélye visszafizetni a felperestől felvett 20 millió forintot, amikor azt átvette. A kölcsönügylettel az alperes a felperest tévedésbe ejtette és ezzel kárt okozott. Jogerősen megállapították csalás büntetében a bűnösségét. A büntető bíróság jogerős ítéletével bizonyította az alperes jogellenes magatartását. Kára pedig a kölcsönszerződésben foglalt összeg és kamatai. Az okozati összefüggés pedig nyilvánvaló.

Az eltelt több mint 10 évre figyelemmel az átadás körülményeire csak azután emlékezett vissza pontosan, miután lekérte a bankszámla kivonatát, de ez nem jelenti azt, hogy nem bizonyította volna a szerződésben szereplő összeg átadását. A meghallgatott tanúk elfogulatlannak nem minősíthetők, hisz részben az alperes szülei, részben pedig korábbi üzlettársai voltak.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult. Hivatkozása szerint a kereset ellentmondásos volt, tartalmában kölcsön, jogcímében kártérítés megfizetésére irányult. A bíróság a kereset tartalmának megfelelően oktatta ki a felperest a bizonyítási teherről, a felperes azonban állításait nem tudta bizonyítani. Nem bizonyította a kölcsön folyósítását sem, a csatolt szerződés nem teljes bizonyító erejű magánokirat, a keletkezésének és a kölcsön folyósításának körülményeit illetően is egymástól eltérő nyilatkozatokat tett a felperes.

A felperes fellebbezése az alábbiak szerint részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárása során a jogvita elbírálásához szükséges körben a bizonyítást lefolytatta, a Pp. 4. § (2) bekezdésének figyelmen kívül hagyásával azonban az alábbiakra figyelemmel részben téves döntést hozott.

A Pp. 4. § (2) bekezdése szerint, ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt.

A polgári bíróságot eszerint a büntető ügyben meghozott jogerős ítélet csak annyiban köti, hogy a bűnösség kérdésében attól nem térhet el. A büntető ítéletben megállapított tényállás azonban a polgári bíróságot nem köti, nincs akadálya annak, hogy a per során felmerült valamennyi bizonyíték - így a büntetőeljárás tartalma - figyelembevételével a büntető bíróságtól eltérő tényállást állapítson meg. (BH.2003.457.). A polgári perben eljáró bíróság azonban nem állapíthatja meg, hogy a vádlott nem követte el a bűncselekményt, de a Pp. 4. § (2) bekezdésének helyes értelmezése szerint a vagyoni jogi következményekről döntő bíróság a polgári peres eljárás során azt sem állapíthatja meg, hogy a vádlott nem a jogerős büntető ítéletben meghatározott, hanem más bűncselekményt követett el.

A bűncselekmény vagyoni jogi következményeiről határozó polgári bíróságot tehát a jogerős büntető ítélet tényállása maradéktalanul nem, ámde a bűncselekmény minősítésének alapjául szolgáló tényállási eleme köti. (BH.1998.138., BDT.2008.1818., GYÍT Pf.III.20.253/2009/5.)

Az Esztergomi Városi Bíróság 4.B.611/2005/118. számú jogerős ítéletében egyebek mellett a per alapjául szolgáló (a büntető ítéletben 10.b. pontban megjelölt) tényállással kapcsolatosan is megállapította az alperes bűnösségét az 1978. évi IV. törvény (Btk.) 318. § (1) bekezdésébe ütköző és - figyelemmel a (2) bekezdés c.) pontjára - a (6) bekezdés b.) pontja szerint minősülő csalás büntetében.

A bűncselekmény szükségszerű tényállási eleme a felperes alperes általi tévedésbe ejtése és a felperesnek ezzel okozott kár. A jelen polgári perben eljáró bíróságra a Pp.4. § (2) bekezdése értelmében kötelezően irányadó a büntető bíróságnak az a megállapítása, hogy az alperes a felperes sérelmére jelentős kárt okozó csalás büntettét követte el, így nem tehető vitássá, hogy az alperes a felperesnek a jelen per alapjául is szolgáló magatartásával kárt okozott, hiszen ez a Pp. 4. § (2) bekezdésének sérelmével járna. A fentebb kifejtettek szerint a jogerősen elbírált bűncselekmény büntető jogi minősítését nem érintő körben van lehetőség a perben a büntető bíróságtól eltérő tényállás megállapítására. Az alperes terhére megállapított bűncselekmény tényállási eleme a jelentős kár, mint eredmény bekövetkezése. A Btk.138/A. §-nak a büntetőeljárás során alkalmazott c.) pontjában foglalt rendelkezése értelmében jelentősnek a 2 millió forintot meghaladó, de 50 millió forintot meg nem haladó kár minősült a bűncselekmény elbírálásakor. A polgári perben eljáró bíróságnak tehát nem volt eljárásjogi lehetősége a perbeli esetben arra, hogy 2 millió forintot meg nem haladó, illetve 50 millió forintot meghaladó kár okozását állapítsa meg. A polgári bíróságot a büntető bíróság jogerős ítélete csak ezen értékhatár között nem köti.

A jelen perben tehát ennek keretei között lehet és kell a bizonyítás Pp-ben foglalt szabályainak megfelelően beszerzett peradatok okszerű, mindenre kiterjedő mérlegelésével állást foglalni a bűncselekménnyel okozott kár mértékéről. A perbeli esetben a Pp.164. § (1) bekezdése alapján a felperesnek kellett bizonyítania - különös tekintettel arra, hogy a büntető bíróság ítélete az érintett tényállás erre konkrét megállapítást nem tartalmaz - a kárának összegét.

Az elsőfokú eljárás során ennek megfelelően folyt le a bizonyítás. Abban helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság, hogy az ennek alapján beszerzett - az elsőfokú ítéletben részletezett - bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdése alapján való mérlegelésével nem lehetett

kétséget kizáróan bizonyítottanak ítélni, hogy a felperes 2 millió forintot jóval meghaladó összeget adott át az alperesnek. Sem a szerződéskötés ideje, sem a helye, sem a pénzáadás módja nem volt tisztázható. A felperes a két utóbbi körülmény tekintetében - saját korábbi nyilatkozataihoz, illetve az egyéb peradatokhoz (tanúvallomásokhoz) képest - ellentmondásos nyilatkozatokat tett. Az egyszerű magánokirati formában létrejött megállapodás a Pp.199. §-ban foglaltakra és a fenti körülményekre figyelemmel nem volt alkalmas a felperes általi pénzáadás igazolására, más bizonyítékot a felperes pedig nem szolgáltatott. Az általa hivatkozott átutalás nem az alperesnek teljesült, a felperes nem bizonyította, hogy ezzel kapcsolatban az általa megjelölt tartalmú megállapodás jött volna létre a teljesítés címzettjét illetően. Ismertté vált, hogy a felperes különböző személyekkel (cégekkel, stb.) létesített kölcsönjogviszonyt a perrel érintett időszakban, így az átutalás az eltérő címzettjénél fogva más jogviszony kereteire utalt.

A felperes tehát a rá háruló bizonyítási kötelezettségnek nem tudott maradéktalanul eleget tenni, így az ítéltábla az ítélet részbeni - a Pp. 253. § (2) alapján való - megváltoztatásával a Pp. 4. § (2) bekezdésével kapcsolatban már kifejtettekre figyelemmel csupán a büntető jogi minősítés alapjául szolgáló értékhatárt éppen meghaladó - a rendelkező részben meghatározott - összegben látta megállapíthatónak a kölcsönszerződés felperes részéről való teljesítését. Így az alperest ennek, valamint a Ptk.232. § (1) bekezdésének második fordulata, valamint a 301. § (2) bekezdés szerint a felek által a szerződésben meghatározott mértékű kamatának megfizetésére kötelezte. Az ezt meghaladó kereseti kérelmet elutasító ítéleti rendelkezést helybenhagyta.

Az ítéltábla az alperes által az elsőfokú eljárásban előadott védekezéssel kapcsolatosan utal arra, hogy a kifejtettek szerint 2 millió forintot meghaladó kölcsönösszeg átvételét bizonyítottanak kell tekinteni, ennek és a szerződésben meghatározott nem eltúlzott mértékű kamatainak a visszatérítése iránti kötelezettség nem képez olyan feltűnően aránytalan előnyt, mely alapján a szerződést a Ptk.202. § szerinti uzsorás szerződésnek lehetne minősíteni. A rendelkezésre álló peradatok szerint a felperes a perrel érintett időszakban más szerződő felekkel is kötött kölcsönügyleteket, az ezek körében való - opciós megállapodás eredményeképpen történő - megtérülés a felek perbeli jogviszonyára nem hat ki, az ennek keretében való alperesi teljesítést igazoló peradat nem áll rendelkezésre.

Az elsőfokú ítéletnek a per főtárgya tekintetében való megváltoztatása, így a pernyertesség-pervesztesség arányának módosulása szükségessé tette az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezéseinek részbeni megváltoztatását. Ennek során az ítéltábla a peres felek által viselendő perköltség összegét a Pp.81. § (1) bekezdése alapján annak megfelelően osztotta meg, hogy a felperes 10 %-ban, míg az alperes 90 %-ban minősül pereszesnek. A felperes tehát 810.000.-Ft le nem rótt kereseti illeték, az alperes pedig 90.000.-Ft le nem rótt kereseti illeték, a felperes a korábbi fellebbezési illetékből 810.000.-Ft, míg a jelen fellebbezési eljárás illetékből 1.440.000.-Ft, az alperes pedig a korábbi fellebbezési eljárási illetékből 90.000.-Ft, míg a jelenlegi fellebbezési eljárási illetékből 160.000.-Ft állam javára való megfizetésére köteles.

A felperes által az alperesnek fizetendő másodfokú perköltség a 32/2008.(VIII.22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése szerinti összeg pernyertesség-pervesztesség arányának megfelelően meghatározott és az ÁFÁ-t is tartalmazó ügyvédi munkadíjat foglalja magában.

Győr, 2014. február 5. napján

Dr. Világi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

Dr. Maurer Ádám sk.
előadó bíró

Dr. Havasiné dr. Orbán Mária sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó: